

***Дунай Владислава Валеріївна,**
курсант Національної академії внутрішніх справ
Кришевич Ольга Володимирівна,
професор кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА РОЗБЕЩЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ

Актуальність моєї теми полягає в тому, що розбещення неповнолітніх (ст.156 Кримінального кодексу України - далі КК) є одним із небезпечних злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості (статеві злочини), що заподіює шкоду статевої недоторканості неповнолітнього, негативно впливає на його нормальний статевий розвиток, руйнує усталені в суспільстві традиції та звичаї статевого виховання.

Необхідно відзначити суттєвий внесок в розробку проблематики боротьби зі статевими злочинами взагалі і згвалтуваннями зокрема багатьма

вченими: А.Ф. Зелінським, О.М. Ігнатовим, А.Г. Кальманом, М.Й. Коржанським, М.М. Корчів, Ю.Н. Кудряковим, І.І. Лановенком, П.І. Люблінським, Я.В. Мажучак, та іншими.

Незважаючи на те, що статеві злочини відносяться до найбільш тяжких злочинів проти особи, протягом багатьох років належної уваги їм у кримінально-правовій літературі не приділялося. Тільки в останні роки цей вид злочинів став предметом спеціальних досліджень. Однак цілий ряд питань до тепер ще ґрунтовно не досліджений та викликає суперечки. А.Н. Ігнатов іменує такі злочини - «злочини проти моральності», або ж «статеві злочини». Таке трактування зумовлене тим, що зазначені злочини являють собою грубе порушення норм моралі, є крайнім проявом аморального поведіння: «Будь-який злочин є аморальним вчинком, але статеві злочини аморальні за своєю сутністю, тому що вони пов'язані з порушенням моральних принципів, якими керується суспільство».

Під розбещенням неповнолітніх, кримінальний закон розуміє вчинення розпусних дій щодо особи, яка не досягла шістнадцятирічного віку. Таким чином, ст. 156 КК відображає вирішення на законодавчому рівні проблеми педофілії статевого відхилення, яке проявляється у прагненні вчинювати дії сексуального характеру з дітьми. Юридичний і психологічний аналіз правових норм про відповідальність за статеві злочини та вивчення судової практики боротьби з ними дають підстави для наукової гіпотези про недосконалість законодавчого вирішення питань, пов'язаних із встановленням покарання за ці злочини. Виникає думка, що у законодавця відсутня чітка концепція стосовно вибору міри покарання за статеві злочини, оскільки за абсолютно однаковими ступенем суспільної небезпеки злочини встановлені суттєво різні міри покарання. На сьогодні підвищення віку суб'єкта розбещення неповнолітніх до 18 років є обґрунтованим кроком, що відповідає завданням кримінально-правової охорони статевої недоторканності та нормального статевого виховання малолітніх і неповнолітніх осіб.

Розбещення неповнолітніх, яке поєднується з побоями і мордуваннями, заподіянням тілесних ушкоджень, погрозою вбивством, зараженням вірусом імунодефіциту людини або іншою невиліковною інфекційною хворобою, слід кваліфікувати за сукупністю злочинів за ст. 156 і відповідного статтею про злочин проти здоров'я особи. Інтелектуальне розбещення може полягати, наприклад, у цинічних розмовах з потерпілим на сексуальні теми, розповіді відвертих, натуралістичних сексуальних історій, фотографуванні потерпілих в різних сексуальних позах, демонстрації порнографічних предметів. Використання в процесі вчинення розпусних дій творів, зображень або інших предметів порнографічного характеру, а також примушування до участі у їх створенні потребує додаткової кваліфікації за відповідною частиною ст. 301. Розпусні дії з потерпілою особою, яка не досягла 16-річного віку, вчинені безпосередньо перед її зґвалтуванням, насильницьким задоволенням статевої пристрасті неприродним способом або статевими зносинами з особою, яка не

досягла статевої зрілості, повністю охоплюються відповідними частинами ст. ст. 152, 153, 155, оскільки у подібних випадках розбещення неповнолітніх з урахуванням спрямованості умислу винного розглядається лише як етап у вчиненні інших статевих злочинів. Наявність істотного розриву у часі між розпусними діями і вчиненням стосовно однієї й тієї ж потерпілої особи іншого статевого злочину, що виключає переростання одного злочинного діяння в інше, означає, що вчинене треба кваліфікувати за сукупністю відповідних злочинів. Якщо винний, маючи намір звалтувати неповнолітню особу, здійснив щодо неї розпусні дії, а закінчене звалтування не вчинив з причин, не залежних від його волі, скоєне потрібно кваліфікувати не за ст. 156, а за ст. 15 і ч. ч. 3 або 4 ст. 152. У разі коли розбещення неповнолітнього передувало звалтуванню, від доведення до кінця якого особа добровільно відмовилась, її дії, за наявності підстав, слід кваліфікувати за ст. 156. Розбещення неповнолітніх є закінченим злочином з моменту вчинення розпусних дій. Згода потерпілого на вчинення щодо нього таких дій на кваліфікацію за ст. 156 не впливає.